

های او، بر شگرد "قیاس و قرینه سازی" استوار است. قیاس و قرینه سازی بین "لادن و آهن" به عنوان نمادهای سنت و مدرنیسم، حاصل بهره گیری از چنین شگردی، میدان دادن به تنبلی ذهن و کور شدن چشمه خلاقیت است. زیرا شاعر با این شیوه سهل که با فرمول "هلو و گلو" انطباق کامل دارد! شعر را تا پایان بر همین سبک و سیاق ادامه می دهد و تلاشی برای نوآوری بیشتر از خود به خرج نمی دهد، ضمن آن که تکرار کلمات لادن و آهن تا پایان شعر، توی ذوق خواننده می زند و کم کم دلزدگی ایجاد می کند.

عزیزی شاعری پر کار بود و ظاهر به اصل "کم گویی و گزیده گویی" اعتقادی نداشت. به خاطری توجهی به این اصل، حشو و اطناب در شعرهایش کم نیست. از همین رو در بعضی از سروده هایش، شاهد رفتاری "فانتزی" و "تفنی" بازبان هستیم. رفتاری که نوعی "بازی با کلمات" را در ذهن خواننده تداعی می کند و چندان به دل نمی نشیند.

■ عزیزی: شروع خلاقانه، پایان محافظه کارانه!

نکته عجیبی که در کارنامه شاعری عزیزی دیده می شود - برخلاف بسیاری از شاعران - شروع خلاقانه و پایان محافظه کارانه و منفعلانه است! به این معنا که عزیزی در آغاز راه شاعری، با نبوغ و خلاقیتی غیر قابل تصور در صحنه حاضر می شود و آثار ماندگاری چون: کفش های مکاشفه، روستای فطرت و شرحی آواز را خلق می کند، ولی هر چه به پیش می رود از خلاقیت باز می ماند و در پیله تکرار و تقلید می خزد که نمونه بارز آن مجموعه شعر "از ولایت باران" است که یک دهه بعد از "کفش های مکاشفه" چاپ شده است، و به جرات می توان گفت که این دفتر در مقایسه با کارهای آغازین او، مجموعه ای متوسط و معمولی است.

عزیزی در کارهای متأخر خویش - به خاطر گرایش به عرفان و فلسفه - بازبانی کهنه و سنتی، بیشتر به استقبال و تضمین آثار شاعران متقدم می پردازد و کاملاً بدیهی است که در این مسیر - به خاطر تقلید از گذشتگان - از خلق و آفرینش مضمون ها و تصاویر بدیع و بکر باز می ماند.

من زمانی را به یاد دارم که عزیزی هر روز به استقبال یکی از غزل های حافظ می رفت و غزل هایش نیز به صورت روزانه در ستون ثابتی که روزنامه کیهان به همین منظور به او اختصاص داده بود چاپ می شد. بعدها شنیدم که مجموعه این غزل ها در دفتری با عنوان "غز الستان" چاپ و منتشر شده است. و این هم نمونه ای از غزل های این دفتر:

ناله بنده نشنود هیچ رقم خدای تو
ای بت سنگدل بیا، سر بدهم به پای
بوسه به کس نمی دهد پرده نشین غیبت

غنچه شرمگین من! مرده ام از حیای تو
از نمک لب تو، ز آن که به بزم خرمی
رونق پسته می برد، خنده دلگشای تو
گر چه ز خاک حسرت لاله صفت دمیده ام
خون شهید خورده ام تا شده ام حنای تو
گر سوی دشت بنگری، یک نظر آفتاب من
سایه شخص ناله ام، می روم از قفای تو
گاه چو غنچه می دری، گاه به پرده می بری
سینه چاک عاشقان نیست به جز قفای تو
بیم عسس چه می دهی، ساقی سنگدل مرا؟
کوچه به کوچه آمدم، تا به در سرای تو
چشم میوش "احمد" از ساغر اشک نیمه شب
باده خاص خویش را ریخته ام برای تو ۳۴
(غز الستان / استقبال از غزل های حافظ)

■ پانویست ها / منابع و مأخذ:

- ۱- برای کسب اطلاعات بیشتر در مورد دیدگاه های ادبی پل والری (شاعر سمبولیست فرانسوی) می توانید به مقاله "شعر و اندیشه انتزاعی" نوشته پل والری که توسط خانم پریسا بختیاری پور ترجمه شده است، مراجعه کنید. مقاله فوق در شماره (۱۰) فصلنامه شعر (فروردین و اردیبهشت ۷۳) صص ۵۴ تا ۵۵ به چاپ رسیده است.
- ۲- قائل شدن نقش ادبی (poetic) برای زبان اولین بار از سوی فرمالیست های روسی مطرح شد. افرادی از قبیل «شکلوفسکی روسی» و «صورتگران چک»، از جمله «ماکواروفسکی». مطالعه نظریات و دیدگاه های ادبی «رومن یاکوبسن» زبانشناس نامی، به خصوص در مورد زبان و نقش های شش گانه آن نیز می تواند در این زمینه راهگشا و آموزنده باشد.
- ۳- علاقه مندان برای مطالعه بیشتر پیرامون زبان معیار (خودکاری automatisation) و زبان ادبی (شعری) می توانند به مقاله ارزشمند آقای دکتر کورش صفوی تحت عنوان «نگاهی به برجسته سازی ادبی» مراجعه کنند که در فصلنامه شعر شماره ۱۳ تا ۱۵ به چاپ رسیده است.
- ۴- صفوی، کورش، از زبان شناسی به ادبیات، ج ۱، تهران، چشمه، ۱۳۷۳، صص ۳۶.
- ۵- برای مطالعه بیشتر ر. ک: هنجارگریزی و فراهنجاری در شعر، سنگری، محمد رضا، مجله شعر، شماره ۴۰، زمستان ۸۳، صص ۴۲ تا ۴۵.
- ۶- مردانی، نصرالله، قانون عشق، تهران، صدا، چاپ اول، ۱۳۷۶، از مقدمه کتاب به قلم «غلامحسین ابراهیمی دینانی»، صص ۳۱.
- ۷- فصلنامه شعر - شماره ۳۱ - بهار ۸۲ صص ۸۲
- ۸- فصلنامه شعر - شماره ۱۷ - سال دوم - صص ۶۱
- ۹- فصلنامه شعر - شماره ۱۷ - سال دوم - صص ۶۱
- ۱۰- فصلنامه شعر - شماره ۱۰ - سال دوم -

- فروردین ۷۳ - صص ۴۲
- ۱۱- فصلنامه شعر - شماره ۱۰ - سال دوم -
- فروردین ۷۳ - صص ۴۲
- ۱۲- فصلنامه شعر - شماره ۱۷ - سال دوم - سال
- ۷۳ - صص ۶۴ - ۶۱
- ۱۳- از مثنوی «آیین و جراحت» - کیهان فرهنگی - سال پانزدهم - شماره ۱۴۸ آذر و دی ۱۳۷۷ - صص ۶۴ - ۶۵
- ۱۴- فصلنامه شعر - شماره ۳۱ - سال دهم - بهار ۸۲ - صص ۸۲
- ۱۵- فصلنامه شعر - شماره ۱۷ - سال دوم - سال
- ۷۳ - صص ۶۴ - ۶۱
- ۱۶- فصلنامه شعر - شماره ۱۰ - سال دوم -
- فروردین و اردیبهشت ۷۳ - صص ۴۲
- ۱۷- روزنامه جام جم - سال چهارم - شماره ۱۰/۶/۸۲ - ۹۶۷ - صص ۱۰
- ۱۸- فصلنامه شعر - شماره ۱۰ - سال دوم -
- فروردین ۷۳ - صص ۴۲
- ۱۹- فصلنامه شعر - شماره ۱۷ - سال دوم - سال
- ۷۳ - صص ۶۲
- ۲۰- کیهان فرهنگی - بهمن ماه ۷۱ - شماره ۹۳ - صص ۱۱۰
- ۲۱- مجموعه شعر «شاعر شنیدنی است» - محمدعلی بهمنی - نشر داریوش - صص ۱۵۹
- ۲۲- مجموعه شعر «رجعت سرخ ستاره» - علی معلم
- ۲۳- بابلیان سرمست عشق - محمدعلی مشایخی - ناشر: جهاد دانشگاهی دانشگاه صنعتی اصفهان - صص ۳۰
- ۲۴- مجموعه شعر «رجعت سرخ ستاره» - صص ۳۳
- ۲۵- روزنامه اطلاعات - صفحه «بشنواز نی» سه شنبه ۲۶ خرداد ۷۱
- ۲۶- مجموعه شعر «رجعت سرخ ستاره» - صص ۳۲
- ۲۷- فصلنامه شعر - شماره ۱۰ - سال دوم -
- فروردین ۷۳ - صص ۴۲
- ۲۸- فصلنامه شعر - شماره ۳۱ - سال دهم - بهار ۸۲ - صص ۸۲
- ۲۹- فصلنامه شعر - شماره ۳۱ - سال دهم - بهار ۸۲ - صص ۸۲
- ۳۰- فصلنامه شعر - شماره ۱۷ - سال دوم - سال
- ۷۳ - صص ۶۳ - ۶۲
- ۳۱- فصلنامه شعر - شماره ۱۷ - سال دوم - سال
- ۷۳ - صص ۶۳ - ۶۲
- ۳۲- همان.
- ۳۳- عزیزی، احمد، خواب میخک (گزیده اشعار)، چاپ دوم، تهران: توسعه کتاب ایران (تکا)، ۱۳۸۷.
- ۳۴- عزیزی، احمد، غز الستان (استقبال از غزل های حافظ)، انتشارات روزنه، ۱۳۷۵.